

4.1.3 สถาบันที่ปรากฏรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหา “เรื่องหน้าที่พลเมือง” หรือใกล้เคียงกันนี้ ในฐานะวิชาการศึกษาทั่วไป มีจำนวน 30 สถาบัน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ศึกษาจากเอกสาร “หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป”	มนุษย์กับสังคม “ลักษณะทั่วไปของสังคมมนุษย์ องค์ประกอบ โครงสร้างและกระบวนการทางสังคม การเปลี่ยนแปลง และวิวัฒนาการของสังคมอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และปัจจัยสำคัญอื่นๆ วิเคราะห์สังคมแบบต่างๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ภายในสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม <u>เสริมสร้างจริยธรรม จิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในระดับชาติและระดับโลก</u> ” สิทธิขั้นพื้นฐาน “ความหมาย ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน และสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของไทย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ประเภทและการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในระบบกฎหมายต่างๆ”
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย	การจัดการการดำเนินชีวิต “ความรู้และทักษะ เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบุคคลในครอบครัว และสังคม การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การติดต่อสื่อสาร การจัดการความขัดแย้ง วิธีการคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เศรษฐศาสตร์กับการดำเนินชีวิตที่ดีและคุณธรรมจริยธรรม” ทักษะชีวิต “การพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก ศึกษาทักษะการทำงานเป็นทีมที่เน้นการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การพัฒนาบุคคลให้มีจิตสาธารณะและการพัฒนาคุณสมบัติด้านอื่นๆ ของบุคคล”
มหาวิทยาลัยบูรพา	การศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา	จิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม “ความหมาย กิจกรรม รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาในประเทศ และต่างประเทศ วงจรการดำเนินการกิจกรรม กลไกในการระดมจิตอาสาสมัคร และสร้างความสามัคคี การสร้างนวัตกรรม การริเริ่มสร้างสรรค์ ในการจัดโครงการจิตอาสา เทคนิคบริหาร โครงการที่ดี โดยเน้นโครงการที่สอดคล้องกับการวางแผน การสื่อสารอย่างถูกต้อง และความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมจิตอาสา”
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม	สิทธิมนุษยชนและสังคม “ความหมาย และความสำคัญของสิทธิมนุษยชน แนวคิดและกฎหมายสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ความเคลื่อนไหว และขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ การสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย”
มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาลัยนานาชาติ)	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (หลักสูตรนานาชาติ)	สิทธิมนุษยชนขั้นแนะนำ “แนวคิดทางปรัชญา ประวัติศาสตร์ และเนื้อหาทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศร่วมสมัย การประชุมนานาชาติและสหประชาชาติและสิทธิส่วนบุคคล อาชญากรรมสงคราม การปกป้องชนกลุ่มน้อย สิทธิทางด้านกฎหมายและเศรษฐกิจ”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	สาขารณศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาขารณสุขชุมชน รัฐศาสตรบัณฑิต	ความรู้คู่คุณธรรม “ศึกษาความคิดรวบยอดเชิงวิสัยทัศน์ ทฤษฎี หลักการ กระบวนการและยุทธศาสตร์ การพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ภาควิชาภูมิใจในความเป็นไทย สำนึกนำในการดูแลรับผิดชอบต่อบ้านเมือง ความรู้ความเข้าใจในหลักการทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจสังคม ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล สร้างสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน รู้จักพึ่งตนเอง ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการปรับและนำไปใช้ตามเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม”
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ	มนุษย์กับสังคม “ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม ทั้งสังคมไทยและสังคมโลก โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ และนำความรู้มาพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันสังคม มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ซาบซึ้งในวัฒนธรรม ศิลปะ และอารยธรรมของมนุษย์ มีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างสันติ ตระหนักในหน้าที่ รับผิดชอบและบทบาทที่พึงมีในฐานะพลเมืองและสมาชิกของสังคม”
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ศึกษาจากเอกสาร “หมวดวิชาศึกษาทั่วไป”	ลัทธิพื้นฐานและประชาสังคม “แนวคิดและหลักการพื้นฐานของลัทธิมนุษยชนและสิทธิมนุษยชน เสรีภาพและความยุติธรรม ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค สิทธิพลเมืองและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักกฎหมายที่ควรรู้ พัฒนาการของกลไกทางกฎหมายระดับประเทศ พัฒนาการของแนวคิดและการวิเคราะห์ประชาสังคม ความเคลื่อนไหวของประชาสังคมไทย” การมีส่วนร่วมต่อสังคม “แนวคิดของการมีส่วนร่วมในสังคม รูปแบบ บริบทและปัจจัยเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในสังคมในแต่ละระดับ บทบาทของตนเองและผู้อื่นในการมีส่วนร่วมในสังคม การพัฒนาตนเองเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข”
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	การเมืองในชีวิตประจำวัน “หน้าที่ของพลเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับโลก ความเป็นประชาธิปไตย หน้าที่ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองตนเอง การกระจายอำนาจ ผลกระทบของการเมืองโลกที่มีต่อชีวิตประจำวัน บทบาทหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ การค้าเสรี การดำรงชีวิตในภาวะโลกาภิวัตน์”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ) สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการบินและการท่องเที่ยว	การเป็นพลเมืองดี “หลักการและแนวทางสำคัญของการเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แนวทางและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติตามบทบาทหน้าที่ของตน” ปฏิบัติการจิตอาสา “ศึกษาทักษะและปลูกฝังความรับผิดชอบ รวมทั้งเสริมสร้างประสบการณ์จากการปฏิบัติงานเป็นทีมผ่าน โครงการเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” มนุษยและสังคม “ลักษณะทั่วไปของสังคมมนุษย์ องค์ประกอบ โครงสร้าง กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความขัดแย้งทางค่านิยมและความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง พิจารณาปัญหาของสังคมไทยด้วยกรณีศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และพัฒนาตนอย่างเหมาะสม ตลอดจนเปิดโอกาสให้จัดทำ โครงการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อพัฒนาความเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่องานตนเองและสังคม รวมทั้งการทำงานเป็นคณะอย่างมีประสิทธิภาพ”
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ศึกษา	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญา และหลักธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานของบุคคลการสร้างแนวคิดและเจตคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารคนให้เข้ากับชีวิตและสังคมและการปรับตนเพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม ศึกษาเทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ”
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศ บัญชีบัณฑิต	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ปรัชญา และหลักธรรมในการดำรงชีวิต การสร้างแนวความคิดและเจตคติของตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารและการพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตทางสังคม และการร่วมกิจกรรมทางสังคม เทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลผลิตในการทำงานอย่างมีคุณภาพ”
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	ศึกษาจากเอกสาร “รายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป”	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ปรัชญาและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานของบุคคล การสร้างแนวคิดและเจตคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารคนให้เข้ากับชีวิตและสังคม และการปรับตนเพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม ศึกษาเทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ”
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง	ศิลปะบัณฑิต สาขาวิชาเครื่องปั้นดินเผา	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมในการดำเนินชีวิต และการทำงานของบุคคล การสร้างแนวความคิดและเจตคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารคนให้เข้ากับชีวิตและสังคม และการปรับตนเพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม ศึกษาเทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรกลวิธาน ครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม อิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานของบุคคล การสร้างแนวความคิดและเจตคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารคนให้เข้ากับชีวิตและสังคม และการปรับคนเพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม ศึกษาเทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลิตผลในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ”
มหาวิทยาลัยปทุมธานี	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (ระบบการศึกษาทางไกล)	สังคมกับการปกครอง “ศึกษาวิวัฒนาการของระบบการปกครอง กระบวนการทางการเมือง บทบาทของรัฐ องค์กร นิตินิยม บริหาร และฝ่ายตุลาการ ปัญหาเกี่ยวกับเสรีภาพ สภาพอำนาจและพันธะในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้โดยเน้นให้เข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ”
มหาวิทยาลัยพายัพ	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร	สังคมและบริการ “ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยพายัพกับชุมชนที่เกี่ยวข้อง การแสวงหาความจริงเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม หลักจริยธรรม คุณธรรม สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน บุคลิกภาพและแนวทางการพัฒนาบุคลิกนิสัยให้มีจิตสาธารณะตระหนักในการรับใช้ผู้อื่น ชุมชน และสังคม”
มหาวิทยาลัยรังสิต	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยาน นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด	กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่พื้นฐานของประชาชน “วิวัฒนาการ แนวความคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พื้นฐานของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายลำดับรอง โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับบ่อเกิด การบังคับใช้ ข้อจำกัด และการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พื้นฐานของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม “ทำความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของโลกและชีวิต จนทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งผลให้ความคิด คำพูด และการกระทำต่างๆ ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงของโลกและชีวิตตามไปด้วย จนกลายเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและหลักในการตัดสินใจที่ถูกต้องดีงาม ศึกษามาตรฐานของคนที่สังคมต้องการ โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อตนเอง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จิตใจได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติให้ตื่นรู้ภายในคน บุคคลจะพึงตนเองได้ จะสามารถคิดเป็น ยืนหยัดได้ด้วยตนเอง และที่สำคัญจะมีอาชีพที่สามารถเพื่อแผ้วพานใจต่อผู้อื่น ได้ ศึกษาหลักธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ค้นแบบคนดี มาตรฐานคนดี การทำความเห็นให้ตรง และมุ่งเน้นการศึกษากฎปฏิบัติการ”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก	จิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน “ทฤษฎีเรื่องชุมชน ชุมชนต่อสังคมไทย ความจำเป็นในการสร้างจิตสำนึก สาธารณะเพื่อชุมชนแก่นักศึกษา การเรียนรู้และการบริการชุมชน ทั้งด้าน สิ่งแวดล้อมและด้านสังคม เพื่อเป็นฐานความรู้และการมีจิตสำนึกสาธารณะเพื่อ ชุมชนในอนาคต”
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	บัญชีบัณฑิต	มนุษย์กับจริยธรรม “ความสำคัญของจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ระเบียบการปฏิบัติ พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบอาชีพ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่ ควบคุมดูแล การมีความรู้ ความเข้าใจ สิทธิ หน้าที่ และการปฏิบัติตน การ ประกอบอาชีพที่ถูกต้องและช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ”
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน รัฐศาสตรบัณฑิต	ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการชุมชน “ศึกษาค้นคว้า ปลูกฝังแนวคิด และการปฏิบัติธรรมาภิบาลการบริหารจัดการ ชุมชน บริหารจัดการบนความถูกต้องและนิติธรรม ความโปร่งใสเชื่อถือได้ การ อธิบายตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วม การรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่เพื่อการ พัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการ เรียนรู้และสื่อที่หลากหลาย”
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ศึกษาจากเอกสาร “หลักสูตรหมวดวิชาศึกษา ทั่วไป”	การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง “บทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก แสวงหาความต้องการของความสัมพันธ์ กลมกลืนให้เกิดขึ้นในสังคม ร่วม สรรค์สร้างสังคมแห่งความพอเพียง ความเท่าเทียม และความสมานฉันท์ สามารถ ดำรงตนในสังคมที่มีพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงสูงอย่างมีคุณภาพ ใช้คุณธรรม ทางศาสนาสร้างสติและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างยั่งยืน”
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาตะวันออกกลางศึกษา	วัฒนธรรมแห่งการดำรงชีวิต “การสร้างเสริมสุขภาวะแบบองค์รวม การพัฒนาบุคลิกภาพ การบริหารจัดการ เพื่อการดำรงตนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง สมดุลแห่งชีวิต และ กระบวนการนวมัยภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม การมีจิตสาธารณะ และรักษ สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	ศึกษาจากเอกสาร “หมวดวิชาศึกษาทั่วไประดับ ปริญญาตรี”	ทักษะการดำรงชีวิตในสังคมโลก “ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม การเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีต่อ เศรษฐกิจและสังคมไทย และกลุ่มประเทศอาเซียน ตลอดจนความแตกต่าง ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ การสมาคม และการสร้างที่น่าเชื่อถือในสังคม”
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต	ศิลปะแห่งการเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า “การศึกษารวมชาติและความหมายของความเป็นมนุษย์เพื่อความเข้าใจและรู้จัก ตนเองและผู้อื่น มนุษย์ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน เป้าหมายของมนุษย์ แนวทาง วิธีการหรือศิลปะที่นำไปสู่เป้าหมายของมนุษย์ ความรู้เชิงข้อเท็จจริงและเชิง คุณค่า การใช้ชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ ด้วยนโนธรรมและ สำนึกต่อสังคม”
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี	ศึกษาจากเอกสาร “หลักสูตรรายวิชาหมวดวิชา ศึกษาทั่วไป”	การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม “ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมในการดำรงชีวิต และการทำงานของบุคคล การสร้างแนวคิดและเจตคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิต บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารตนเองให้เข้ากับชีวิต และสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เทคนิคการครองใจคน และการสร้าง ผลผลิตในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ”

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)สถาบันการศึกษาและหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาในเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมือง

สถาบัน	หลักสูตร	ชื่อรายวิชา/ คำอธิบายรายวิชา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี	ศึกษาจากเอกสาร “หลักสูตรหมวดวิชาศึกษา ทั่วไป”	สิทธิมนุษยชนและสังคม “ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน พัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พัฒนาการองค์กรสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กลไกการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตัวอย่างการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและในต่างประเทศ”
วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศ	ชีวิตและวัฒนธรรมไทย “ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมไทย การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อสร้างจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักธรรมของศาสนา การรักษาสถียรภาพของสังคม วัฒนธรรมของชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ”
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	นิเทศศาสตรบัณฑิต บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการอาคารและ ทรัพยากรกายภาพ	สิทธิมนุษยชนและสังคม “ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชนและสังคม แนวคิดและกฎหมายสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ความเคลื่อนไหวและขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ การสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย”
สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์	สิทธิมนุษยชนและสังคม “ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชนและสังคม แนวคิดและกฎหมายสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ความเคลื่อนไหวและขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศต่างๆ การสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย”

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนรายวิชาในเนื้อหาเรื่อง “หน้าที่พลเมือง” ด้วยชื่อรายวิชาต่างๆ กันออกไป ในฐานะวิชาการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีลักษณะเป็น “รายวิชาแบบเชิงบูรณาการ” เกือบจะทั้งหมด มีจำนวนถึง 30 แห่ง ซึ่งเป็นปริมาณที่มากกว่า “รายวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น” และ “รายวิชาการเมืองการปกครองไทย” รวมเข้าด้วยกัน

ชื่อรายวิชาที่ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน มีอาทิ มนุษย์กับสังคม จิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม สิทธิมนุษยชนขั้นแนะนำ ความรู้คู่คุณธรรม การเป็นพลเมืองดี การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม จิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน และการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เป็นต้น

ดังนั้น จึงอนุมานได้ว่า เนื้อหาของการเรียนการสอนสาระวิชารัฐศาสตร์ในฐานะวิชาการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยไทย ในรายวิชาแบบเชิงบูรณาการ ด้วยเนื้อหาเรื่อง “หน้าที่พลเมือง” ได้รับความนิยมนับเป็นอย่างมาก